



LAURA LÄHTEENMÄKI

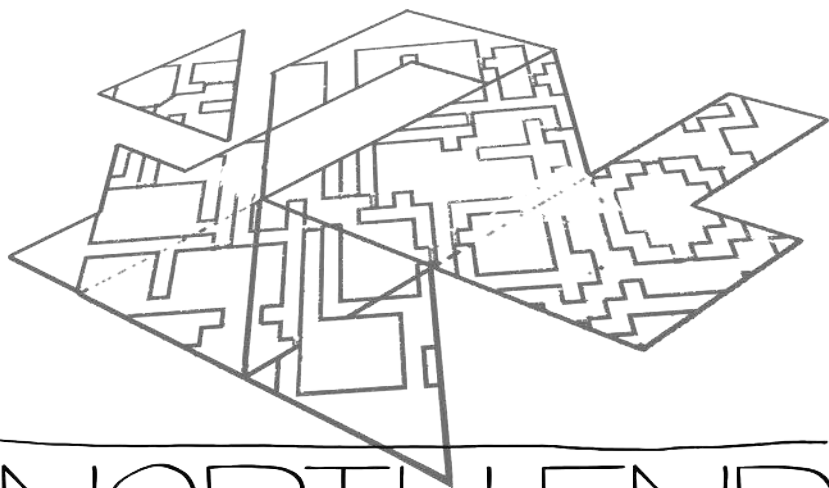
NORTH END

KARRELLE POLTTAVA HELLE

WSOY



LAURA LÄHTEENMÄKI



---

NORTH END

---

KARRELLE POLTTAVA HELLE

3

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ  
HELSINKI

*Kiitos, Taiteen edistämiskeskus.*

*Kiitos, Essi ja Ville.*

© Laura Lähteenmäki ja WSOY 2014

ISBN 978-951-0-40279-5

Painettu EU:ssa

Kymmenen viikon ikäinen sikiö on kooltaan n. 3 cm pitkä ja painaa 20 g. Sen sydämenlyönnit voi jo kuulla. Sikiöllä on ylä- ja alaleuka, kielen alku ja ensimmäiset hampaiden alut. Seuraavilla viikoilla sikiön kasvot saavat piirteitä, ja sen korvat kehittyvät. Se potkii, heiluttaa varpaitaan ja kääntää päätään. Raskaana oleva ei vielä tunne sikiön liikkeitä. Naisen on pidettävä itsestään erityisen hyvää huolta. Hänen on muistettava ottaa foolihappoa ja syötävä terveellisesti sekä monipuolisesti. On kunnia-asia synnyttää uusi kansalainen.

– Lisäntymiskeskuksen julkaisu 09a/75.



# 1.

Aasa ei ollut koskaan pitänyt itseään heikkona. Edes silloin kun hän vuosi sitten putosi jokeen ja sai keuhkotaudin, joka jatkui kevään, kesän ja pitkälle seuraavaan syksyyn, hän ei ollut hetkeäkään epäillyt, etteikö selviäisi. Viruessaan sängyn pohjalla kuukausitolkulla hän ajatteli vain lepäävänsä vähän aikaa ja olevansa pian taas iskussa, oma, vahva itsensä.

Nyt oli kuitenkin toisin, asiat olivat muuttuneet. Aina kun töissä tuli pieni tauko, hän istahti alas tai kävi pitkäkseen ja huilasi hetken pihakeinussa tai puun varjossa tai omassa sängyssään, jos ehti sinne saakka. Hän jopa nykäisi verhot ikkunan eteen, ettei tulisena loimottava kesäkuun aurinko häirinnyt häntä.

Oikeasti hänellä ei olisi ollut aikaa levätä, sillä töissä oli jatkuva kiire. Hän oli malminetsijöiden emäntä ja suoritti työllään parannuspisteitä. Haalimalla kokoon sata pistettä hän pääsisi takaisin kouluun ja saisi joskus loppututkintonsa valmiiksi. Sata pistettä oli hirveä määrä, ja vieläkin häntä raivostutti, että hänet oli ylipäätään erotettu koulusta ja hän joutui keräämään pisteitä kai-

vosityhtiö North End Mining Ltd:ssä, Englannista tulleen Thomasin alaisena.

Työskennellessään malminetsijöiden emäntänä hän huolehti kaikesta. Työntekijöiden kämpistä, lakanoista, pyyhkeistä. Näiden ruoista, juomista, hivenaineista – hah! – sekä kupongeista, joilla malminetsijät saivat ylimääräistä syötävää tai pihkamällin huuleensa. Hän myös leikkasi miesten kaivospölyiset tukat ja parsi näiden hikiset paidat, eikä hän pitänyt työstään yhtään. Se oli rankkaa, päivät olivat pitkiä eikä vapaapäiviä ollut. Hän teki työtään vain raapiakseen kasaan ne sata pistettään. Ja niinpä hän kamposi itsensä väsymyksestään huolimatta jalkeille, kiskoi pitkähihaisen paidan ylleen, veti hupun päänsä yli ja painui ulos.

Kotiovella hän siristi silmiään, sillä alkukesän aurinko oli armoton ja raaka. Sen kirkkaankeltainen valo pyörrytti, tykytti silmissä tulenlieskoina, mutta jostakin syystä se ei lämmittänyt, vaikka mittari näytti hellelukemia. Aasa kopautti ovipieleen kiinnitettyä mittaria – oliko se rikki? – mutta elohopea ei edes värähtänyt vaan oli jumiutunut kolmeenkymmeneenkahteen. Aasa kiskoi hihoja pidemmiksi, etsi lämpöä paidastaan, sillä sen lisäksi että häntä väsytti, hän paleli.

Vielä viikko sitten piha oli ollut vihreä, mutta auringon räkitys oli kulottanut ruohon keltaiseksi, eikä se enää kasvanut. Lehtipuut roikottivat oksiaan nääntyneinä, metsästä leijui havupuiden kuivanmakea lemu. Ilma seisoi kuin mäen päälle olisi pingotettu tiivis kangas. Ihmiset pyyhkivät hikeä otsaltaan, niskastaan, kainaloistaan

ja laahustivat suojavaatteissa; auringon ultraviolettisäteily tappoi vuosittain kymmeniätuhansia.

Päivän ylimääräinen työ oli vaihtaa malminetsijöiden lakanat. Homma oli ällöttävä; kaivostyöntekijöiden lakanat olivat usein ruokottomassa kunnossa. Aasa marssi silti päättäväisesti ykköstalon toiseen päähän ja syötti koodin monitoriin. Keväällä hän oli ehdottanut Thomasille, että kaivosmiehet vaihtaisivat itse petivaatteensa – eihän se ollut kovin vaikeaa! – mutta Thomas oli selittänyt kaivosyhtiön luvanneen työntekijöille täyden ylöspidon puhtaine lakanoineen. Kun isä oli kuullut, että Aasa oli urputtanut lakanoista, isä oli ollut raivoissaan. Thomasia ei saanut hermostuttaa vaan häntä piti totella kaikessa. Thomas voisi siirtää malminetsijät halvempaan taloyhtiöön yhdellä sormennapautuksella, ja silloin Aasakin menettäisi työnsä. Sitäkö hän halusi?

No ei.

Kaupungissa riitti autioituneita taloja, sillä monet perheet olivat muuttaneet työn perässä etelään. North Endistäkin oli lähdetty suklaatehtaan konkurssin jälkeen: vuoden aikana yli kymmenen perhettä oli jättänyt taloyhtiön. Aasan perhe oli jäänyt – olihan Aasan isä omasta mielestään taloyhtiön pomo – ja myös Lunan isä asui tehtaanjohtajan talossaan, sillä hänen perustamansa leipomo toimi entisessä suklaatehtaassa. Tekla ja hänen veljensä Kauri asuivat vielä North Endissä, vaikka perhe harkitsi paluuta etelään, ja samaa mieltivät Havun ja Kutrin vanhemmat, jotka halusivat olla lähempänä valtion edustajistoon päässyttä tytärtään.



Tyhjentyneisiin asuntoihin, kämppiin kuten niitä nykyään kutsuttiin, mahtui monta jätkeä. Yhdessä asunnossa saattoi punkata jopa kahdeksan malminetsijää: kolme alakerrassa ja viisi ylhäällä. Ei vaadittu paljon mielikuvitusta ymmärtääkseen, millainen katku ja siivo kämpissä oli. Aasa veti raikasta ilmaa keuhkot täyteen ja astui sisään puhtaat lakanat sylissä.

Viime aikoina hän oli haistanut hajut tarkasti. Hän haistoi, mitä leipomossa leivottiin ennen kuin uuneja oli edes lämmitetty, ja hän nyrpisti nenäänsä kaivosmiesten hielle ennen kuin he edes ilmaantuivat jakelupöydän luokse hakemaan ruokaa. Hän haistoi joen alkukesäisen tuoksun, vaikka ei jokea nähnytään. Ja nyt hän haistoi, että malminetsijät olivat paistaneet illalla jotakin palmuöljyssä ja keittäneet perunoita. Perunakattila löytyikin keittiön pöydältä, kuoret oli nakeltu kattilaan sen sijaan että ne olisi viitsitty laittaa kompostiastiaan. Vanhassa keitinvedessä lilluvat kuoret lemusivat, ja Aasa kiiruhti tyrkkäämään ikkunan auki. Lakanoiden tuoksu, hellepäivän lämmin haju ja raikas mäntysuopa – tuoksuyhdistelmä helpotti oloa, ja hän kääri hihansa.

Yläkerrassa oli kolme pientä makuuhuonetta, kuten jokaisessa North Endin asunnossa. Yksi huoneista oli niin pieni, että sinne majoittui vain yksi mies, kämpän pomo, mutta kahdessa muussa huoneessa oli kahden kaivostyöläisen patjat. Aasa repi käytetyt lakanat ensimmäisistä sängyistä ja potki rääsyt rappujen yläpäähän.

Lakanoiden vaihto sujui näppärästi puolen vuoden kokemuksella. Vaikka jälki ei ollut siisteimmistä päästä, Aasa

ei jäänyt sitä suremaan. Touhutessaan hän yritti olla katselematta miesten tavaroita, nurkkiin mytättyjä kalsareita ja seinään teipattuja kuvia tyttöystävistä tai vaimoista, parista lapsestakin. Väkisinkin hän oli oppinut kuvat ulkoa, tiesi malminetsijöiden elämästä enemmän kuin nämä aavistivat. Kaivospojat ja -miehet soittivat hänelle usein suutaan, valittivat vähästä ja heikkoravinteisesta ruoasta ja Aasan tekemistä pikkumokista, mutta rivien välistä Aasa oli talven ja kevään aikana noukkinut tietoonsa kunkin elämän-tarinan, eikä monikaan niistä ollut onnellinen.

Kaikki työntekijät eivät olleet aikuisia miehiä, vaan joukossa oli paljon Aasan ikäisiä poikia, jotka oli myös erotettu koulusta ja jotka Aasan tavoin suorittivat yhteiskunnan määräämiä parannuspisteitä. Heidän kanssaan Aasa oli ystäväystynyt parhaiten. North Endin poikien, Havun, Iñakin ja Loisin lisäksi Aasa oli tulisieluisen Siilon ja isohampaisen Jonin hyvä ystävä.

Kaivostyöntekijät etsivät maan alla nikkeliä. Sitä oli löytynyt jonkin verran, sekä perinpohjaisten geologisten tutkimusten jälkeen hieman sinkkiä ja kadmiumia. Esiintymät olivat kuitenkin vähäiset, ja pääesiintymä oli edelleen löytämättä. Malmivarojen oikeudet oli kaupattu kansainväliselle kaivosyhtiölle, jonka edustaja North Endissä oli Thomas.

Englantia puhuva kikkurapää risoi Aasaa. Thomas opasti liikaa, Thomas kyykytti häntä. Thomas rakasti valtaa ja Thomasia piti muka koko ajan pelätä. Aasasta oli epäilyttävää, että samaan aikaan kun Thomas sanoi *please* ja *what's up, love*, hän käskytti Aasaakin raatamaan

orjan lailla. Ja oli muutakin: sen lisäksi, että Thomas oli piiskuri, hän oli lähettänyt Siilon pois.

Aasaa raivostutti, ettei kukaan muu uskonut tätä, vaikka se oli päivänselvää: Juuri ennen katoamistaan Siilo oli kertonut Aasalle menevänsä tapaamaan Thomasia, ja se oli viimeinen kerta, kun Siilo oli nähty. Poika ei ollut palannut tapaamisesta, joten Thomas liittyi Siilon katoamiseen. Piste.

Muut suhtautuivat tietoon vähätellen ja vältellen, mutta Aasa ei unohtanut asiaa sekunniksikaan vaan odotti saumaa, jolloin onnistuisi todistamaan Thomasin kataluuden ja huonon luonteen.

Hän potki nuhjuisen lakanakasan rappusia alas ja ryhtyi huseeraamaan alakerran sänkyjen – lattialla lojuvien patjojen – kanssa. Alakerrassa työ sujui yläkertaa nopeammin, koska petejä oli vähemmän. Alhaalla ilma oli myös raikkaampaa, koska keittiön ikkuna oli auki, ja Aasa pystyi lopulta siivoamaan limaiset, vedessä lilluvat perunankuoret biojäteastiaan ja lajittelemaan roskat kahdeksaan eri pönttöön. Hän napsautti tiskiveden lämpenemään ennen keskipäivän sähkökatkoa.

Veden lämmitessä hän kiikutti roskat jätekuiluihin, käänsi kompostin talikolla ja ehti jopa huilata pari minuuttia taloyhtiön puutarhakeinussa, joka oli typerästi raahattu keskelle pihaa, vaarallisena kärventävän aurinگون alle. Hän nykäisi hupun päähänsä, potki vauhtia ja katseli autiota pihaa.

Ilma väreili talojen ja joen yllä usvaisena, kasvimaalta leijui tahmainen, multainen lemu, korvissa kuului mehi-

läisten ja herhiläisten kiukkuinen pörinä. Valvontavarpusia kökötti keinun päällä tuijottamassa Aasaa lasisilmin, ja Aasa tuijotti niitä takaisin. Lois väitti lintujen silmien sulavan kuumuudessa, ja yksi linnuista olikin silmäpuoli.

Hän tössäytti jalallaan vauhdin seis. Yhtäkkiä oli tullut huono olo. Hetkellinen reippaudenpuuska oli tiessään, ja helteestä huolimatta iho oli taas kananlihalla. Eikä siinä kaikki: kun hän nousi pystyyn, silmissä pimeni, kaikki meni mustaksi, ja hän joutui roikkumaan keinun rungossa, ettei olisi kaatunut. Sitten näkymä kirkastui, piha otti muotonsa, keinu, näivettynyt kukkapenkki, Teklan pelto ja joki palasivat paikoilleen, maan aaltoilu tasaantui, oljenkeltainen nurmi levisi taloja yhdistäville hiekkapoluille saakka niin kuin aina.

Tekla kulki pellonlaitaa kuokka olallaan. Teklakin oli erotettu koulusta, ja hänen parannuspistetyökseen oli määrätty North Endin kasvimaan ja pellon hoito. Myös Teklalla oli liikaa töitä: hän pakersi pellolla aamusta iltaan ja tappeli porottavaa aurinkoa vastaan tuhansin vesiämpärein, joita raahasi joelta pellolle huonoissa kengissään ontuen.

Mutta vaikka Teklallakin oli raskasta, hänen ei tarvinnut tehdä mitään yksin niin kuin Aasan, vaan Lois auttoi Teklaa kaikessa. Heti kun Loisin työpäivä kaivoksessa päättyi, poikaystävä riensi pellolle Teklan avuksi.

– Mene sisälle, hullu! Aasa huusi Teklalle, mutta tämä vain vilkutti ja iski kuokkansa kuivana pölyävään maahan. Aasa itse luikki takaisin kämpppään, missä lämmitteli jäisiä sormiaan vesikattilan höyryssä.

Vesi lämpeni tuskastuttavan hitaasti, eikä hän malt-

tanut enää odotella vaan alkoi tiskata haalealla vedellä, vaikka se oli ankarasti kiellettyä bakteerivaaran takia. Aasa tuhautti nenäänsä tällekin nipotukselle: Miehet eivät huomaisi, jos astiat eivät olisi kristallinkirkkaita, ja tuskin he saisivat mitään tautiakaan. Enemmän he olivat sairastumisvaarassa louhiessaan maan alla kalliota, kiveä ja savea ja hengittäessään erilaisia maakaasuja ja multapöpöjä. Hän latoi astiat sikin sokin kuivauskaappiin kumolleen.

Seuraavassa kämpässä lakanaruljanssi alkoi alusta. LUNA oli jättänyt Aasalle vanhan soittimensa, jossa oli Lunan valitsemaa musiikkia. Aasa tunki räjähtämispisteessä olevat napit korviinsa ja asetteli niitä niin, etteivät risat reunat repisi korvakäytäviä. Laulut rytmittivät työtä, ja hän muisti ulkoa, mikä kappale seurasi toista ja että yläkerran lakanoiden vaihtoon kului kaksi kappaletta – vanha kunnon Every Breath You Take ja melkein yhtä vanha Skyfall.

Toinen kämpä sujui ensimmäistä nopeammin. Isä aina mainosti, että työ tekijäänsä neuvoi, mutta tässä asunnossa asui siistimpiä miehiä, kuten entiset kaakaoorjat Lois ja Iñaki, eikä missään lojunut perunankuoria tai törkykalsareita.

Vakava Iñaki oli kämpän pomo, ja hänellä oli pomon huone, Lois jakoi yläkerran toisen huoneen vanhemman miehen kanssa. Aasa petasi poikien sängyt kunnolla, mutta erityisesti hän panosti alakerrassa Jonin litteään patjaan: taitteli peitonkulman patjan ympärille niin kuin oli nähnyt taulusarjassa tehtävän ja painoi kädellään peittoa kuin voisi varastoida siihen terveisensä.

Kolmannella olohuoneen patjalla ei ollut nukuttu kah-teen viikkoon ja kolmeen päivään. Joku oli kuitenkin istu-  
nut sillä, käyttänyt patjaa sohvana. Mutta sängyn lakanat  
olivat puhtaat, niissä ei ollut edes Siilon tuoksua.

Aasa seiso i olohuoneen patjojen välissä ja käänteli  
päättään: Jon. Siilo. Jon. Siilo. Pään pyöritys sai ajatukset-  
kin kieppumaan.

Jon, Siilo, jonsiilo, siilojon.

Hän piti kummastakin, pojat olivat olleet hänelle tär-  
keitä raskaan talven aikana. Kumpikin oli antanut hänel-  
le ajateltavaa, ja hän oli kiintynyt molempiin. Silti hän piti  
pojista eri tavoin – Siilo sai hänet kipinöimään, Jon teki  
olon lempeäksi. Mutta koska Jon oli North Endissä ja kos-  
ka hänen asiansa olivat hyvin, Aasa kaipasi Siiloa ja oli  
hänestä huolissaan.

Hän polvistui Siilon patjan viereen, kosketti tuhansis-  
sa pesuissa kieppunutta lakanaa, jossa seilasi purjeveneit-  
tä, ja ummisti silmänsä. Lakanan pehmeys lohdutti häntä.

Kaivosyhtiö oli suuri, tunteeton koneisto, jonka ham-  
paissa yksittäinen ihminen, yksi nuori kaivospoika, saat-  
toi murskautua hetkessä. Siilo oli ollut kärkeä. Siilo oli  
kyseenalaistanut kaivoksen toimintaa, ja Thomas oli tie-  
tenkin kaivosyhtiön puolella, edusti sitä, saattoi hetkessä  
lähettää kenet hyvänsä tiehensä.

Siilo ei olisi ikinä lähtenyt North Endistä kertomatta  
siitä Aasalle.

Kappale vaihtui kuulokkeissa. Lunan valitsema  
musiikki ei ollut aivan Aasan mieleen. Luna piti laahaa-  
vista, haikeista klassikoista – ystävä suri edelleen kauan

sitten kuollutta äitiään. Aasa itse tykkäsi menevästä, rajusta musiikista ja kantaaottavista sanoituksista.

Luna opiskeli pääkaupungin musiikkiyliopistossa yksinlaulua. Vuosi sitten hän voitti Donate It! -laulukilpailun, josta sai palkinnoksi opiskelupaikan. Se oli älytön onnenpotku, vaikka Lunan isällä olisi takuulla ollut varaa maksaa opiskelumaksutkin.

Talven aikana Luna oli käynyt North Endissä vain jouluna – matka oli pitkä ja vaivalloinen – mutta Aasa ja Luna olivat pitäneet tiivistä yhteyttä tabuloilla. Luna oli kertonut elämästään pääkaupungissa, juhlista joissa hän oli käynyt, opiskeluistaan, lauluharjoittelustaan ja tapaamistaan ihmisistä. Kevään myötä Luna oli puhunut yhä enemmän yhdestä ja samasta pojasta, Markista, ja viimein ystävä oli kertonut heidän seurustelevan. Lunan seurusteluilmoituksen jälkeen Aasaa olivat nolottaneet hänen omat touhunsa kaivospoikien kanssa, eikä hän ollut viitsinyt kertoa, mitä kaikkea kevään lämmitessä oli ehtinyt tapahtua.

Tai oli hän vähän vihjaillut metsäretkestä Siilon kanssa ja pihlajanmarjapaistoksesta, jota tarjosi yhtenä kevät-iltana Jonille. Ja lopulta Luna olikin kysynyt, oliko Aasalla ollut peliä useammankin pojan kanssa.

Hän oli vain nauranut salaperäisesti.

Viikonloppuna Luna tulisi kesäksi kotiin. Ensin Aasa oli odottanut Lunan tuloa malttamattomana, mutta sitten hän oli kuullut, että Lunalla oli kalenteri täynnä keikkoja. Hän keikkailisi parinkymmenen kilometrin päässä olevilla Järvillä melkein joka ilta.

Aasa oli pettynyt, vaikka ei myöntäisi sitä ikinä.

Hänestä oli silti kummallista, että tehtaan Luna oli nyt *tähti*, joka keikkaili Järvillä. Hän ei lakannut ihmettelemästä sitä, että Lunalla oli *keikkakalenteri*.

Malminetsijät lähtivät joskus viikonloppuisin yhteiskuljetuksilla Järville juhlimaan, ja Aasa sai siistiä heidän tuhnuiset tukkansa sitä ennen. Hän itse ei ollut käynyt hotellialueella koskaan – isä ei ollut päästänyt – mutta totta kai hän oli kuullut Järvistä monenmoista ja halusi sinne kiihkeästi.

Järvillä oli loistohotellit ja pitkät hiekkarannat, joille maan eteläosien asukkaat saapuivat. Koska etelässä oli kesällä liian kuivaa ja helteistä, vetivät raikkaat Järvet ihmisiä rannoilleen – tai ainakin niitä, joilla oli siihen varaa. Järvien vesi oli puhdasta, siinä uskalsi uida, ja hotelleissa oli huippupalvelu, marjojakin sai kerätä talven varalle. Järvillä oli myös hurja maine biletyspaikkana.

Lunan näkeminen jännitti Aasaa. Jo jouluna hän oli huomannut Lunan muuttuneen. Tällä oli ollut hienoja, pohjoisen sääoloihin sopimattomia vaatteita, ja Luna oli käyttänyt sanoja, joita Aasa ei ollut ymmärtänyt. Mitä Luna ajattelisi hänestä, kun he viimein näkisivät? Pitäisikö Luna häntä pohjoisen juttina, joka ei osannut laittaa ripsiväriäkään oikein?

Aasa kokeili etusormella ripsiään. Luna oli lähettänyt hänelle ripsiväripötkylän, ja hän oli sutinut väriä tarmokkaasti silmiinsä. Se ei vain ollut ihan helppoa! Väri ei lähtenyt vedellä pois vaan varisi alaluomelle, ja joskus hän veteli sitä irti niin, että ripsiäkin lähti. Ja sitten kun hän



laittoi uutta väriä, ripset liimautuivat toisiinsa ja olivat tönköt kuin hämähäkin jalat.

Mutta hänen oli oltava nättinä, kun Siilo palaisi sieltä minne oli joutunut. Siilo saattoi tulla takaisin minä hetkenä hyvänsä. Siksi ripsiväri.

Hän työnsi kätensä Siilon patjan alle ja tunnusteli petivaatteita. Siilo tiesi, että hän vaihtoi lakanat, ja Siilo olisi voinut jättää hänelle patjan poimuihin viestin, jota hän ei ollut aiemmin huomannut.

Käsi tapasi vain kostean lattian ja lakanoiden päärmeet.

– *How's it going?*

Ääni yllätti, ja Aasa nykäisi kätensä pois, ponkaisi pystyyn, silmissä pimeni. Thomas oli tullut asuntoon huomaamatta ja seisoj keskellä olohuonetta. Kun valo taas palasi, Aasa huomasi pomon katselevan häntä tiukasti.

– Minä vaihdan lakanoita, Aasa sanoi, ja häntä harmitti, ettei hän osannut englantia niin sujuvasti että olisi pystynyt letkauttamaan jotakin nokkelaa. Hän yritti silti parhaansa:

– *Isn't it my job?*

Thomas ei vastannut. Hän näytti aina vähän harmistuneelta, kun Aasa väitti vastaan. Nyt kun Thomas oli huoneessa, Aasan tuli hiki, vaikka muuten oli kylmä. Hän haistoi miehen koivuntuoksuisen saippuan ja maanalaisen käytävien kosteuden, joka oli pesiytynyt myös Thomasin vaatteisiin. Mutta toisin kuin malminetsijät, Thomas oli aina siisti, ja siitä yksi selkkauskin oli puhjennut: Aasa ei saanut vain kääntää lakanoita ympäri vaan ne piti oikeasti vaihtaa.

– Oletko tehnyt sähkönkulutusraportit? Thomas kysyi. Se oli hirveän vaikea sana, mutta Aasa ymmärsi. Hän tuijotti Thomasia ilmeettömästi. Hänen mielestään Thomasin olisi pitänyt opetella maan kieli niin kuin entiset kaakao-orjat olivat tehneet, mutta Thomas oli laiska.

– *Of course*, Aasa vastasi, vaikka ei ollutkaan. Hän vihasi paperihommia, raportit tuskastuttivat, ja kerran hän oli heittänyt paperit päin Thomasin naamaa.

– Tuotko ne minulle huomiseksi, *please*?

Aasa nykäisi leukansa pystyyn. Häntä ärsytti ihan sanomattomasti se, että kaikki olivat vetelinä nuoreen kaivospomoon. Jopa vanhustalon ikäloput mammat ja Aasan oma äiti lehahtivat punaisiksi, kun Thomas tervehti heitä kohteliaasti. Myös isän pokkurointi Thomasin edessä oli nöyryyttävää.

Vanhat sandaalit puristivat jalkoja. Aasa hieraisi toisella sandaalilla kutiavaa pohjetta ja tunsi hikinoron luikertavan polvitaipeesta nilkkaan. Hän ei kestänyt pomotusta enempää vaan työntyi Thomasin ohi keittiöön, nappasi mennessään lattialle jääneen harjan, mutta silloin silmissä taas pimeni, ja hän joutui kyykistymään.

Viimeisen viikon aikana niin oli käynyt jo monta kertaa, ja hän oli oppinut laskemaan kymmeneen ja odottamaan. Pimeys olisi pian poissa.

Mutta Thomas oli siinä ja ojensi Aasalle kätensä:

– Miksi kyykistyt? Oletko sairas?

Aasa ei tarttunut petturin käteen.

– *No*, hän ynähti.

Pienistä kuulokkeista kuului vaimeaa musiikkia, muuten oli hiljaista. Aasa kumartui ottamaan rikkalapion lattialta – enää ei huipannut – ja tyhjensi sen sisällön roskikseen.

– *Have a nice day!* pomo toivotti, vaikka sellaiset toivotukset olivat Aasasta pelkkää kettuilua.

Ollessaan taas yksin hän työnsi rispaantuneet kuulokkeet korviinsa ja väänsi volumen täysille. Hänen kätensä työskentelivät, mutta mieli pörräsi muualla. Huimauskohotukset ihmetyttivät, Siilon poissaolo hermostutti, Thomasin määräily ärsytti. Ajatuksissaan hän pudotti kupin käsistään, ja se meni rikki. Hän katsoi sirpaleita likaisella lattialla, joka olisi pitänyt pestä, ja purskahti ihmeekseen itkuun kuin vauva.

# 2.

Lunan laulaessa Aasalla oli loistava tilaisuus tarkkailla sekä ystäväänsä että yleisöä. Luna seisoj entisen suklaatehtaan, nykyisen leipomon linjastojen päälle rakennetulla lavalla ja esiintyi kuin olisi tehnyt sitä koko elämänsä.

Luna oli tullut kotiin viime yönä, ja he olivat ehtineet vaihtaa ennen konserttia vain muutaman sanan. Luna oli rutistanut Aasaa lujasti itseään vasten, kehaissut hänen hiustensa mallia, joka oli sama kuin aina ennenkin eli kuriton, ja selittänyt, miten kaikki oli taas sekaisin ennen keikkaa. *Tyypillistä sotkua*, Luna oli sanonut ja heilauttanut tummaa tukkaansa. Aasa oli nyökännyt vaikka ei ollut varma, mitä Luna tarkoitti. Oli kuitenkin tuntunut siltä kuin hän olisi ollut Lunan luottopersoona, paras ystävä, se jolle kerrottiin, että ennen keikkoja asiat olivat levälleen, että lavan takana vuoroaan odotteleva tähti hermoili. Puhutaan lisää myöhemmin, Luna oli luvannut, ja Aasa oli taas nyökännyt. Hän ei ollut saanut sanaa suustaan, mikä oli outoa, sillä yhtäkkiä olikin tuntunut niin pakahduttavalta se, että Luna oli pitkän talven jälkeen kotona.

Malminetsijät ihailivat kaunista ja säkenöivää Lunaa.

Monen ilme oli ihmetyksestä lasittunut, pojat näyttivät myyriltä jotka olivat työntäneet kuononsa päivänvaloon ja siristelivät silmiään. Aasa ymmärsi heidän ällistyksensä. Luna oli upea, Luna oli tähti, eivätkä malminetsijät olleet aikoihin nähneet vastaavaa.

Aasa nautti konsertin suomasta lepohetkestä. Vaikka malminetsijät olivat hänelle reiluja ja katsoivat läpi sormiensa sitä, että hän munaili kohtuullisen paljon eikä ruoka ollut hääviä, he olivat silti aina vaatimassa kaikenlaista. Lakanoita, hakaneulaa, palkeenkielen ompelua, hiustenleikkuuta, mällikuponkeja tai yhteispesukoneen poletteja. Nyt oli Aasankin vapaahetki. Myös hän sai nojata seinään ja olla vain.

Luna lauloi vanhoja lauluja, toisten tekemiä kappa-leita, jotka yleisökin tunsivat vaikkei laulaa osannutkaan. Moni nyökytteli, rohkeimmat hytkyivät koko kropallaan. Aasa ei liikahtanutkaan. Musiikki ei vienyt häntä mukanaan, vaikka hän tajusi Lunan kehittyneen talven aikana. Luna lauloi niin hyvin, että jopa Aasa huomasi paikallisen säestäjän olevan surkea.

Lunan isälle tyttären kotiinpaluu oli suuri juhla. Hän oli pysäyttänyt taikinakoneet, sammuttanut uunit ja antanut jokaiselle työntekijälleen palkallisen vapaapäivän. Ihmiset olivat raahanneet tehdassaliin tuoleja ja penkkejä ja asetelleet ne lavan eteen. Kaikki näyttivät ottavan harvinaisesta vapaasta ilon irti. He olivat pukeutuneet parhaimpiinsa, naiset olivat laittaneet omat ja lastensa tukat; ja vielä edellisiltana Aasakin oli parturoinut kymmenen malminetsijän pään. Konserttiin oli tullut myös

»Aika tikitti eteenpäin, eikä hän tiennyt, kuinka paljon sitä oli kulunut ja kuinka paljon oli jäljellä.»

North Endin kesä on kuiva ja kuuma. Kaupunkiin rakennetaan kaivosta, ja koulusta erotettu 16-vuotias Aasa toimii malminetsijöiden emäntänä. Mutta vaikka hän yleensä on tomera ja kova suustaan, kaikki on tänä kesänä toisin. Aasa hautoo tukahduttavassa helteessä kauhistuttavaa salaisuuttaan.

Miksi kukaan ei kertonut, että niin voi käydä? Ystävät tukevat, mutta eivät voi auttaa. Sinnikäs Aasa raivaa esteet tieltään, päättää myydä palan itseään saadakseen tulevaisuuden.

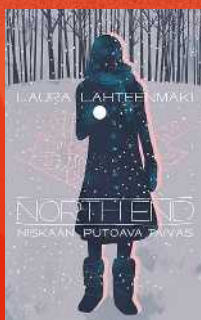
Mutta sitten hän alkaa epäroidä

- ja jokainen vaihtoehto on yhtä huono.

Karrelle polttava helle päättää tulevaisuuden maailmaa kuvaavan North End -trilogian, jonka avausosa

Niskaan putoava taivas oli Topelius-palkintoehdokkaana 2012.

Trilogian aiemmat osat:



N84.2

Päällys Pietari Posti  
ISBN 978-951-0-40279-5

www.wsoy.fi